

Titel	GAMMEL - vil vi det?
Forfatter	Blaakilde, Anne Leonora og Porse, Elisabeth
År og nummer	1998 : nummer 2
Emneord	alderdom/ældre ældre billeder selvmord

Indhold

Nogle mennesker i det moderne samfund opnår en meget høj levealder - hvormed de viser en vilje til livet og til at blive gammel. En anden gruppe ældre vælger derimod livet fra, og hvert fjerde selvmord i Danmark begås af ældre over 65 år.

Verdens ældste død stod der i Morgenavisen Jyllandsposten sidst i april, da Christian Mortensen døde i Californien, 115 år gammel. Chris Mortensen var i flere år verdens ældste mand, men nåede også i et par måneder at blive kåret som verdens ældste person, da hans "konkurrent", en 117-årig kvinde fra Canada døde tidligere i foråret. Det er først fra 1997 at verdenspressen begyndte at interessere sig for disse to personer, for indtil da var positionen som verdens ældste besat i mange år af den samme kvinde, Jeanne Louise Calment fra Frankrig, som blev 122 år inden hun døde, og derfor udfordrede videnskaben som hidtil havde troet, at menneskets absolutte maximumalder var 120 år.

Endnu ved vi ikke, hvem der nu har indtaget pladsen som "verdens ældste", men det varer sikkert ikke længe, for der er blæst om denne position.

Overskriften i Jyllandsposten siger mere om os læsere, end den gør om Chris Mortensen. Hvorfor beundrer vi denne alderspræstation, som om det var en olympiadevinder? - Netop danskerne har endog været særlig interesserede i verdens ældste mand, for han var født i Danmark, og den nationale stolthed spiller ind, på samme måde som når Bjarne Riis kører Tour de France.

Hvorfor er det så interessant at nogen bliver supergamle, "verdens ældste"? Det er lidt absurd, for samtidig med at vi "elsker" supergamle, hader vi at blive gamle selv. Når man først kommer op i årene, hører man sig selv eller andre sige: "Jeg er ikke så gammel indvendig, som jeg ser ud udvendig." Og skolebørnene, der er positivt overraskede ved mødet med en gruppe ældre, siger: "De gamle er ikke så gamle, som vi tror."

Ordet GAMMEL bruges både om alder og om en negativ kvalitet. Derfor er idealet for os i dag måske at blive supergammel uden at blive gammel.

Man forsker i og kender nogle årsager til at nogle bliver rigtig, rigtig gamle. Måske handler det i nogen grad om viljen. Deres livsvilje er usvækket langt

op i årene. Noget andet er i hvert fald sikkert: hvis viljen mangler, bliver man ikke rigtig gammel.

Ældre mister livsmodet hedder det i Nyhedsmagasinet Danske Kommuner nr. 19:1998 hvor man beskæftiger sig med det faktum at hvert fjerde selvmord i Danmark begås af ældre over 65 år. I artiklen nævnes at embedslæge Kate Runge i Århus Amt har undersøgt dette, og det har vist sig, understøttet af udenlandske undersøgelser, at det er blandt de stærke og raske ældre, nogle tager deres eget liv. Forskningsleder Unni Bille-Brahe fra Center for Selvmordsforskning, som netop starter et forskningsprojekt til belysning af årsager til ældres selvmord, citeres i artiklen for: "Det er ældre der har en stærk aversion mod at være afhængige af andre. Den anden side er ensomheden" Men ifølge Unni Bille-Brahe er det ikke "de ældre" der mister livsmodet. Nogle af dem gør.

Antallet af selvmord var i 1995 ifølge Danmarks Statistik 922, hvoraf de 65+ årige som udgør 20% af danskerne tegner sig for en fjerdedel. I 1920'erne udgjorde de 65+ årige 10% af befolkningen og stod da også for en fjerdedel af de begåede selvmord. Det er i dag blandt de 30-40 årige de fleste selvmord begås.

Når man sætter fokus på det faktum at nogle ældre ikke vil mere, kan det bruges i et, muligvis legitimt, politisk øjemed, men denne fokusering er med til at tilføre billedet af at være GAMMEL næsten selvopfyldende dystre nuancer.

I omsorgssektoren har man gennem årene beskæftiget sig med filosofen K. E. Løgstrup og hans måske mest kendte tese om det menneskelige livs etik: "Du har aldrig noget med et andet menneske at gøre, uden at du holder et stykke af dette menneskes liv i din hånd."

Udsagnet siger på den ene side noget om omsorg og omhu for hinanden, og på den anden side noget om at vi også indgår i et magtforhold i af hinandens liv. Det er op til hver af os: professionelle, "uprofessionelle", unge og gamle at vi på en indlevende og værdig måde tager vare på de mennesker vi deler hverdagen med.

Gør vi det, er det måske ikke så slemt. Hverken at være i det hele taget, eller at være GAMMEL.